

Կարծիք

Գարիկ Մարտինի Խուդոյանի՝ «Եվրոպական Միության ընդհանուր արտաքին և անվտանգության քաղաքականության իրավական հիմնախնդիրները» վերտառությամբ ԺԲ.00.02 - «Հանրային իրավունք (սահմանադրական, վարչական, ֆինանսական, մունիցիպալ, բնապահպանական, եվրոպական իրավունք, պետական կառավարում)» մասնագիտությամբ իրավաբանական գիտությունների թեկնածուի գիտական աստիճանի հայցման ատենախոսության վերաբերյալ

Գարիկ Մարտինի Խուդոյանի՝ «Եվրոպական Միության ընդհանուր արտաքին և անվտանգության քաղաքականության իրավական հիմնախնդիրները» վերտառությամբ ԺԲ.00.02 - «Հանրային իրավունք (սահմանադրական, վարչական, ֆինանսական, մունիցիպալ, բնապահպանական, եվրոպական իրավունք, պետական կառավարում)» մասնագիտությամբ իրավաբանական գիտությունների թեկնածուի գիտական աստիճանի հայցման ատենախոսության թեմայի արդիականությունը կասկած չի հարուցում և հանգում է հետևյալին:

Ինչպես արդարացիորեն նշում է Հեղինակը, 20-րդ դարի երկրորդ կեսից միջպետական համագործակցության շրջանակներում միջազգային և տարածաշրջանային անվտանգության ու կայունության ամրապնդման համար կարևոր դերակատարում են ձեռք բերել միջազգային կազմակերպություններն ու տարածաշրջանային ինտեգրացիոն միավորումները: Այդ միավորումների շարքում կարելի է առանձնացնել Եվրոպական Միությունը, որը հանդիսացավ և շարունակում է հանդիսանալ անդամ պետությունների առանցքային բազմաբնագավառ շահերի համակարգման, արտաքին հարաբերություններում դրանց միասնական արտահայտման և պաշտպանության գործուն կառույց:

Անդրադառնալով ԵՄ-ին՝ Հեղինակը հիմնավոր կերպով շեշտադրում է կատարում ԵՄ ընդհանուր արտաքին և անվտանգության քաղաքականության հայեցակարգի ուսումնասիրման անհրաժեշտության վրա՝ ընդգծելով նաև դրա կարևոր դերակատարությունը արդի գլոբալ անվտանգության համակարգի

կայացման գործում: Ընդունելի է Հեղինակի այն մոտեցումը, համաձայն որի՝ ԵՄ ԸԱԱԲ իրավական հիմնախնդիրները դիտարկվել են տարածաշրջանային և միջազգային անվտանգության հիմնահարցերի, այլ ռազմաքաղաքական դաշինքների (ՀԱՊԿ և ՆԱՏՕ) հետ հարաբերությունների, ՀՀ շահերը շոշափող անվտանգային մարտահրավերների համատեքստում: Հեղինակի կողմից հետազոտված հիմնահարցերը և առաջարկված լուծումները արդիական են նաև ներկայումս ՀՀ առջև ծառացած տարածաշրջանային անվտանգային սպառնալիքների, դրանց դիմագրավման կապակցությամբ առկա իրավական և ռազմաքաղաքական գործիքների կիրառման նպատակահարմարության և արդյունավետության առումով: Ընդ որում, նշված հիմնախնդիրների հետազոտման համար Հեղինակն օգտվել է ոչ միայն հայրենական իրավական և տեսական աղբյուրներից, այլև՝ օգտագործել է մեծածավալ օտարալեզու գրականություն, արտասահմանյան պետությունների օրենսդրական, դատական ակտեր, միջազգային իրավական փաստաթղթեր: Ընդհանուր առմամբ, Հեղինակի կողմից հետազոտված հիմնահարցերը և համապատասխան առաջարկություններն ապահովել են հետազոտության լրիվություն և պատշաճ գիտական խորություն:

Թեկնածուական ատենախոսությունը բաղկացած է ներածությունից, վեց ենթաբաժնի պարունակող երեք գլուխներից, եզրակացությունից և օգտագործված գրականության ցանկից: Աշխատանքի այսպիսի կառուցվածքը, ընդհանուր առմամբ, համահունչ է այն խնդիրներին ու նպատակներին, որոնք իր առջև դրել է Հեղինակը:

Աշխատանքի ներածության մեջ հիմնավորվում է հետազոտության թեմայի արդիականությունը, ներկայացվում են թեմայի գիտական մշակվածության աստիճանը, հետազոտության նպատակը և խնդիրները, օբյեկտը, առարկան, մեթոդաբանական, տեսական, նորմատիվ հիմքերը, հետազոտության փորձառնական հիմքը, ինչպես նաև՝ գիտական նորույթը և պաշտպանության ներկայացվող հիմնական դրույթները, հետազոտության տեսական և գործնական նշանակությունը, արդյունքների փորձարկումն ու ներդրումը և ատենախոսության կառուցվածքը:

Ատենախոսության առաջին՝ «Եվրոպական Միության ընդհանուր արտաքին և անվտանգության քաղաքականության իրավական կառուցակարգերի ձևավորումը և զարգացումը» վերտառությամբ գլխում Հեղինակի կողմից ներկայացվում են ԵՄ ընդհանուր արտաքին և անվտանգության քաղաքականության ոլորտի ձևավորման պատմաիրավական և ռազմաքաղաքական նախադրյալները երկրորդ աշխարհամարտից հետո: Քննարկման առարկա են հանդիսացել, մասնավորապես, հետպատերազմյան շրջանում ընդհանուր արտաքին և անվտանգության քաղաքականության ոլորտներում եվրոպական քաղաքական դաշինքի ձևավորմանը միտված ընթացակարգերը, նույն ժամանակահատվածում համապատասխան մարմինների և ինստիտուտների ստեղծումը, ինչպես նաև՝ Եվրոպական Միության ընդհանուր արտաքին և անվտանգության ոլորտների կարգավորմանը միտված հիմնադիր իրավական փաստաթղթերը:

Ատենախոսության երկրորդ գլխում, որը կրում է «Եվրոպական Միության ընդհանուր արտաքին և անվտանգության քաղաքականության հիմնական ուղղությունները և դրանց ապահովման իրավական գործիքակազմը» խորագիրը, Հեղինակի կողմից տարբերակված ձևաչափով վերլուծության են ենթարկվել Եվրոպական Միության ընդհանուր արտաքին քաղաքականությունն իր բաղադրիչներով, ինչպես նաև՝ անվտանգության և պաշտպանության քաղաքականությունը՝ շեշտադրում կատարելով դրանց իրավական կարգավորման հիմնախնդիրների լուծման վրա:

Ատենախոսության երրորդ՝ «Անվտանգության և արտաքին քաղաքականության ոլորտներում Հայաստանի Հանրապետության և Եվրոպական Միության փոխհարաբերությունների իրավական կարգավորումը» վերտառությամբ գլխում Հեղինակը վերլուծության է ենթարկել անվտանգության և արտաքին քաղաքականության ոլորտներում Հայաստանի Հանրապետության և Եվրոպական Միության համագործակցության իրավական հիմքերը, ինչպես նաև՝ նշված ոլորտներում Հայաստանի Հանրապետության և Եվրոպական Միության

փոխգործակցությունը՝ տարբեր ռազմաքաղաքական (ՆԱՏՕ-ՀԱՊԿ) դաշինքների մաս կազմելու համատեքստում:

Ատենախոսության եզրափակիչ մասում համառոտ կերպով շարադրված են հետազոտության կատարման արդյունքում Հեղինակի կողմից արված որոշ եզրահանգումներ:

Գիտական հետազոտության վերաբերյալ ընդհանուր դրական կարծիքի հետ մեկտեղ հարկ ենք համարում ներկայացնել հետևյալ նկատառումները՝

1. Պաշտպանության ներկայացվող դրույթի ձևակերպման մեթոդաբանության տեսանկյունից վիճահարույց է պաշտպանության ներկայացվող առաջին դրույթը, որի շրջանակներում Հեղինակը ներկայացնում է ԵՄ սեփական անկախ և ինքնաբավ բանակ ունենալուն խոչընդոտող գործոնները: Ըստ էության համաձայն լինելով Հեղինակի դիրքորոշման հետ, այնուամենայնիվ, կարծում ենք, որ դրույթի ձևակերպումը կրում է նկարագրական բնույթ: Ունենալով դրույթի փաստարկման և վերացարկման ավելի բարձր մակարդակում ձևակերպելու պատշաճ գիտագործնական բազա՝ Հեղինակը բավարարվել է միայն որոշ իրադարձությունների ներկայացմամբ: Բացի այդ, պաշտպանության ներկայացվող երկրորդ դրույթի շրջանակներում Հեղինակն առաջարկում է ԵՄ ԸԱԱԲ/ԸԱՊԲ կայացման համար արդիական նշանակություն ունեցող լուծումներ: Չվիճարկելով դրանց հիմնավորվածությունը՝ կարծում ենք, որ պաշտպանության ներկայացվող առաջին և երկրորդ դրույթները կարելի էր միավորել մեկ դրույթի շրջանակներում: Խնդիրը կայանում է նրանում, որ ԵՄ սեփական անկախ և ինքնաբավ բանակ ունենալու նպատակը, մեր դիտարկմամբ, օրգանապես կապված է ԵՄ ԸԱԱԲ/ԸԱՊԲ կայացման հետ: Ուստի նշված դրույթների ներդաշնակեցված միավորումը կարող է ապահովել խնդրի և դրա լուծման միասնություն: Անհրաժեշտ է նկատի ունենալ, որ պաշտպանության ներկայացվող յուրաքանչյուր դրույթ պետք է լինի ավարտուն «խնդիր-լուծում» շղթայի տեսանկյունից:

2. Ատենախոսության «Եզրակացություն» բաժնի 6-րդ կետով ներկայացված եզրահանգումը, մեր դիտարկմամբ, ունի լրացուցիչ հիմնավորման կարիք:

Հեղինակի ներկայացրած մոտեցումը, ըստ էության, որոշակի պատմական փուլում տեղի ունեցած զարգացումների արձանագրումն է: Սկզբունքորեն համաձայն լինելով Հեղինակի հետ 20-րդ դարի վերջի և 21-րդ դարի սկզբի ԵՄ արտաքին քաղաքականության միասնականացման միտումների հարցում՝ այնուամենայնիվ, նպատակահարմար կլիներ, որպեսզի Հեղինակը եզրահանգման համար հիմք չընդուներ միայն ընդհանուր հասկացությունների ձևավորումը և դրա հիման վրա արտաքին քաղաքականության հատուկ գործիքակազմի ստեղծումը: Ի վերջո, նման եզրահանգման համար արժեքավոր կարող էր լինել նաև համապատասխան ոլորտի պրակտիկայի վերլուծությունը:

3. Ատենախոսության տեքստում առկա են խմբագրական և ձևավորման պահանջների պահպանման տեսանկյունից որոշ թերություններ, որոնք էապես չեն ազդում աշխատանքի որակի վրա:

Ատենախոսության հիմնադրույթներին նվիրված՝ Հեղինակի թվով յոթ հոդվածները տպագրված են ՀՀ ԲՈԿ-ի կողմից սահմանված գիտական հանդեսներում և լիովին արտացոլում են պաշտպանության ներկայացվող դրույթները:

Ներկայացված նկատառումները կրում են մասնավոր բնույթ և չեն արժեզրկում ընդհանուր առմամբ հաջողված ատենախոսությունը, պայմանավորված են աշխատանքն առավել որակյալ տեսնելու ցանկությամբ:

Հետևություն. «Եվրոպական Միության ընդհանուր արտաքին և անվտանգության քաղաքականության իրավական հիմնախնդիրները» վերտառությամբ թեկնածուական ատենախոսությունը գիտական նորույթ պարունակող, ինքնուրույն, ավարտուն գիտական աշխատանք է, որը համապատասխանում է Հայաստանի Հանրապետության կառավարության 1997 թ. օգոստոսի 8-ի թիվ 327 որոշմամբ հաստատված «Հայաստանի Հանրապետությունում գիտական աստիճանաշնորհման կանոնակարգ»-ով նմանատիպ աշխատանքներին ներկայացվող պահանջներին, իսկ հեղինակը՝ Գարիկ Մարտինի Խուդոյանը, արժանի է իր կողմից հայցվող իրավաբանական գիտությունների թեկնածուի գիտական աստիճանին՝

ԺԲ.00.02 - «Հանրային իրավունք (սահմանադրական, վարչական, ֆինանսական, մունիցիպալ, բնապահպանական, եվրոպական իրավունք, պետական կառավարում)» մասնագիտությամբ:

ԵՊՀ իրավագիտության ֆակուլտետի եվրոպական
և միջազգային իրավունքի ամբիոնի դասախոս,
իրավաբանական գիտությունների թեկնածու, դոցենտ

Արման Սարգսյան

Ա. Գ. Սարգսյանի ստորագրությունը հաստատում եմ՝
Երևանի պետական համալսարանի իրավագիտության
ֆակուլտետի դեկանի տեղակալ, իրավաբանական
գիտությունների դոկտոր, պրոֆեսոր

Հարություն Խաչիկյան

«21» մայիսի 2021 թ.

